

Norges veterinærhøgskole

Ledelsen (direktør og rektorat)



Utdannings og forskningsdepartementet

Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Deres ref: 200307611-ANG

Vår ref: S.2004/32/008

Saksbehandler:

Hans Gran

Direkte tlf:

22597109

E-post saksb:

hans.gran@veths.no

Dato: 30.01.2004

Høring - Ny lov om universiteter og høyskoler

HØRING – NY LOV OM UNIVERSITETER OG HØGSKOLER

Det vises til brev datert 30.09.03 hvor departementet ber om høringsuttalelse til Ryssdal-utvalgets innstilling "Ny lov om universiteter og høyskoler".

Norges veterinærhøgskole har valgt å konsentrere høringsuttalelsen om hovedspørsmålene i innstillingen:

- en felles lov for statlige og private universiteter og høyskoler
- tilknytningsform for statlige universiteter og høyskoler
- enhetlig eller todelt ledelse
- styresammensetning
- "gratisprinsippet"

Når det gjelder de enkelte lovbestemmelsene, vil høgskolen i denne runden begrense seg til noen få kommentarer. En antar imidlertid at det kan bli behov for ytterligere en høringsrunde når departementet har tatt stilling til hovedspørsmålene i innstillingen.

Felles lov for statlige og private universiteter og høyskoler

Norges veterinærhøgskole er positiv til at det vurderes en felles lov for statlige og private universiteter og høyskoler. Det må imidlertid avklares nærmere hvilke konsekvenser en felles lov kan få i forhold til likebehandlingsprinsippet i WTO/GATS. Det må unngås at private universiteter og høyskoler automatisk får tilsvarende rettigheter som statlige til fullfinansiering av studietilbud. For å komme inn under unntaksreglene i forhold til likebehandlingsprinsippet må det godtgjøres at statlige universiteter og høyskoler yter utdanningstjenester "under utøvelse av statsmyndighet", og at tilsvarende ikke er tilfelle for private universiteter og høyskoler.

NVH ser på de private institusjonene som et supplement til de statlige høgskolene og universitetene. Denne rollefordelingen bør gå klart fram både i retningslinjene for utdanningspolitikken generelt, i lovverket og gjennom valget av tilknytningsform for de statlige institusjonene.

Etter Norges veterinærhøgskoles oppfatning at forholdet til WTO/GATS ikke tilfredsstillende behandlet i Ryssdal-utvalgets innstilling.

Tilknytningsform

Valg av tilknytningsform for statlige universiteter og høyskoler må gjøres med utgangspunkt i de langsiktige målene for utdanningspolitikken, og med utgangspunkt i en vurdering av hva som vil være optimale rammebetingelser for at institusjonene skal kunne tilby relevant og fremtidsrettet utdanning på et høyt faglig nivå.

Norges veterinærhøgskole vil denne sammenhengen legge vekt på følgende premisser:

- at det i hovedsak er et offentlig ansvar å gi tilbud om høyere utdanning
- at statlige universiteter og høyskoler må ha faglig og administrativ-økonomisk frihet

I eksisterende lov om universiteter og høyskoler er det i §2-3 slått fast at institusjonene ikke kan gis pålegg om læreinnholdet i undervisningen og om innholdet i forskningen. Når det gjelder kvalitetssikring og godkjenning av utdanningstilbudene, er dette nå ivaretatt av et uavhengig organ, NOKUT.

På det økonomisk-administrative området har det skjedd betydelige endringer i løpet av de siste årene. Overgang til nettobudsjettering sammen med innføring av et mer forutsigbart finansieringssystem, har bidratt til betydelige økte frihetsgrader for institusjonene.

Etter Norges veterinærhøgskoles oppfatning gir dagens tilknytningsform med de reformene som allerede er gjennomført, tilfredsstillende frihet for institusjonene. Utfordringen er vel så mye at institusjonene tar i bruk de frihetsgrader de har fått som at det er behov for ytterligere frihetsgrader.

Høgskolen vil videre peke på at hele sektoren er midt opp i gjennomføringen av kvalitetsreformen. En endring av tilknytningsformen vil være en omfattende prosess og vil kunne gå på bekostning av gjennomføringen av kvalitetsreformen.

Med utgangspunkt i dette vil Norges veterinærhøgskole støtte mindretallet i Ryssdal-utvalget sitt forslag om at statlige universiteter og høyskoler opprettholdes som forvaltningsorgan med utvidede fullmakter som lovfestes. Høgskolen vil også kunne leve med en tilknytningsform som statlig høyere utdanningsinstitusjon, men har vanskelig for å se at flertallsforlaget vil innebære en forbedring i forhold til dagens situasjon.

Det synes for øvrig som at Ryssdal-utvalgets medlemmer har ulikt syn på staten - formulert gjennom følgende spørsmål: Er det å være underlagt staten en trussel eller en fordel i forhold til faglig, administrativ og økonomisk frihet? Svaret på dette spørsmålet vil naturlig nok være situasjonsbestemt. Innenfor vår demokratiske tradisjon og styreform og i en mer åpen konkurranseøkonomi ser det til å være mange ansatte ved statlige universiteter og høyskoler som ikke oppfatter staten som en trussel – snarere tvert i mot.

Enhetlig eller todelt ledelse

Ryssdal-utvalgets flertall forutsetter at rektor tilsettes som øverste faglige og administrative leder i de statlig høyere utdanningsinstitusjonene, mens mindretallet vil la det være opp til institusjonene å avgjøre om rektor skal velges eller tilsettes.

Norges veterinærhøgskole har positive erfaringer med den todelt ledelsesmodellen med valgt rektor og tilsatt administrerende direktør, men vil samtidig peke på at modellen innebærer noen uklarheter i ansvarsdelingen og forutsetter et godt samspill. Norges veterinærhøgskole støtter mindretallet i Ryssdal-utvalget sitt forslag om at institusjonene selv kan velge om rektor skal velges eller tilsettes. Hvis en institusjon beslutter å tilsette rektor som øverste faglige og administrative leder, er det naturlig at rektor trer ut av styret. For de institusjonene som fortsatt ønsker å ha en valgt rektor, er det etter Norges veterinærhøgskoles oppfatning hensiktsmessig med todelt ledelse etter dagens ordning hvor administrerende direktør har det økonomisk-administrative ansvaret. Dette henger sammen med behovet for å sikre økonomisk-administrativ kompetanse i ledelsen av institusjonene. Ved rektorvalg vil det variere hva slags økonomisk-administrativ kompetanse vedkommende besitter.

Styresammensetning

Spørsmålet om eksternt styreflertall kan etter Norges veterinærhøgskoles oppfatning vurderes uavhengig av om tilknytningsformen blir forvaltningsorgan med lovfestede fullmakter eller statlig høyere utdanningsinstitusjon.

Norges veterinærhøgskole har svært positive erfaringer med styrket eksternt representasjon i styret. Sammen med de interne representantene bidrar de eksterne til en bredde i bakgrunn og kompetanse som er nyttig for styrets samlede virksomhet. I de få styresakene hvor det har vært nødvendig med avstemninger de siste to årene, har de eksterne representantene i NVHs styre ikke opptrådt som en samlet blokk. Fokuseringen på henholdsvis internt eller eksternt styreflertall kan derfor være noe overdrevet. Norges veterinærhøgskole mener at det kan være vel så viktig at det i lovs form klargjøres at alle styremedlemmene, både de eksterne og de interne, skal ivareta institusjonens felles overordnede interesser. Dette oppfattes som uklart i den eksisterende Universitetsloven. Videre støtter NVH at det åpnes for en reduksjon i antallet medlemmer i styret i forhold til dagens nivå på 11 medlemmer. Dette siste punktet åpnes det for i både flertallets og mindretallets forslag. For øvrig mener NVH at det er en fordel for styrets posisjon, at de eksterne styremedlemmene formelt oppnevnes av Utdannings- og forskningsdepartementet. Det er en risiko for at selvsupplerende styrer kan få legitimitetsproblemer i forhold til egen organisasjon.

Med dette som utgangspunkt, støtter Norges veterinærhøgskole mindretallets forslag med hensyn til styresammensetning.

”Gratisprinsippet”

Norges veterinærhøgskole ser verdien av at et prinsipp om gratis høyere grunnutdanning blir lovfestet. Samtidig vil en bemerke at det er nivå og betingelser knyttet til statlige bevilgninger som i realiteten vil gi et lovfestet prinsipp et konkret innhold. Det vil også være viktig å likebehandle studenter uavhengig om de studerer i Norge eller i utlandet. Både flertallets og mindretallets forslag til lovtekst om egenbetaling gir fortolkningsmuligheter.

Veterinærhøgskolen oppfatter imidlertid mindretallets forslag som mer forpliktende og vil derfor støtte dette.

Andre forhold

Norges veterinærhøgskole mener at Norge har framstått som et foregangsland når det gjelder studentrepresentasjon i styrende organer. Studentene må sikres fortsatt god representasjon og vi støtter at 20%-regelen videreføres.

I både flertallets og mindretallets forslag er det formuleringer i lovteksten om vedtekter for institusjonene, henholdsvis § 11-8 og § 9-9. I følge begge forslagene bør vedtektene i nødvendig utstrekning ha bestemmelser om organisering, opprettelse av råd og utvalg, framgangsmåte ved valg av rektor, framgangsmåte ved ansettelse av administrative og faglige leder, utarbeidelse og oppfølging av planer for evalueringer, forsker- og undervisningsopplæring, rekruttering av begge kjønn, faglig samarbeid, forvaltning av eiendommer mm.

I og med at vedtektene og endringer i vedtektene skal godkjennes av departementet, innebærer forslagene til lovtekst på dette punktet en betydelig sterkere detaljstyring fra departementet enn i dag hvor mange av disse forholdene fastsettes av institusjonen selv. Det er derfor nødvendig med en gjennomgang av lovteksten med sikte på å klargjøre hva som bør være med i vedtektene, og hvilke forhold som kan fastsettes av institusjonene i egne reglementer med hjemmel i vedtektene.

Med vennlig hilsen

Lars Moe
rektor

Knut Børve
Adm.direktør